

کشورهای تولیدکننده نفت و گاز در منطقه آسیای میانه به حساب می آیند، قراردادی را در خصوص اجرای طرح خط لوله انتقال گاز در امتداد دریای خزر با هدف انتقال گاز ترکمنستان به بازارهای غربی از طریق قزاقستان و روسیه، به امضا رساند. همچنین در روز ۱۰ ماه مه نورسلطان نظربایف، رئیس جمهور قزاقستان، در نشست با رئیس جمهور روسیه، اعلام کرد که ۱۷ میلیون تن نفت خام قزاقستان را از طریق خط لوله جدید روسیه به یونان موسوم به الکساندروپولیس، به بازارهای اروپایی منتقل خواهد کرد. قرارداد جدید روسیه با ترکمنستان نیز می تواند منابع موجود برای تأمین خط لوله نابوکو را محدودتر سازد.

برخی منابع خبری، تعلل مدیران طرح نابوکو در امضای قرارداد تضمین عرضه گاز به این خط لوله با مقامات آذربایجان و ترکمنستان را دلیل فرصت سازی برای روس ها در این زمینه می دانند. برخی منابع نیز کندی روند نهایی شدن این طرح را به مخالفت ایالات متحد با حضور ایران در پروژه نابوکو نسبت داده اند. مقامات OMV در پاسخ به درخواست های واشنگتن در این زمینه، ضمن تأکید بر تداوم همکاری ها با ایران، اعلام کرده اند تضمین امنیت عرضه انرژی برای اروپا، اولویت اول است. حتی تمامی سیاست گذاران دولت آتریش، حمایت خود را از موضع OMV در این زمینه اعلام کرده اند. مواضع این شرکت همچنین مورد تأیید و حمایت مجلس اروپا نیز قرار گرفته است. به موجب قوانین اتحادیه اروپا هم به نفع OMV است. به موجب یکی از قوانین مصوب شورای اروپا، قوانین مصوب ایالات متحد که با هدف اجرا در سایر کشورها به تصویب رسیده است (مانند قانون تحریم ایران)، در شرکت های فعال در اتحادیه اروپا لازم الاجرا نیست. لذا ایالات متحد حداکثر می تواند OMV را تحریم کند. از جمله موارد تحریمی نیز ممانعت از واردات OMV به ایالات متحد یا بلوکه کردن معاملات مالی این شرکت با بانک های آمریکایی می باشد. ولی کارشناسان اروپایی نیز معتقدند هیچ یک از موارد تحریمی آمریکا، ضربه ای به OMV نخواهد زد. یک کارشناس صنعت نفت در وین در این خصوص می گوید: "OMV نیازی به منابع مالی خارجی ندارد. آنها بازارهای خودشان را در اروپا و شمال آفریقا دارند، ضمن این که طرح های خود را منحصرآ از بانک های اتحادیه اروپا تأمین مالی می کنند." ■

خط لوله اروپا

ایران به جای روسیه

روسیه هراسان، به دنبال مشارکت در طرح خط لوله نابوکو است.

تقلای روسیه

اگرچه خط لوله گاز نابوکو تنها ۱۰ درصد از نیازهای اتحادیه اروپا را تأمین خواهد کرد، اما از این جهت که اولین پروژه ای است که گاز مورد نیاز آن از منبعی غیر از روسیه تأمین یا ترانزیت می شود، حایز اهمیت بسیاری است. به دنبال امضای قرارداد بین OMV و ایران، شرکت روسی گازپروم، مدیران خود را راهی وین کرد تا مذاکرات با مسوولان ارشد طرح نابوکو را برای تأمین بخشی از گاز مورد نیاز این خط لوله آغاز کنند. به گفته یک مقام ترکیه ای، ظاهراً مقامات خط لوله نابوکو نسبت به پیشنهاد گازپروم عکس العمل ناخوشایندی نشان نداده اند. به اعتقاد وی، انتظار نمی رود ایالات متحد یا اروپا اعتراضی به این امر داشته باشند. شرکت آتریشی OMV هم امکان مشارکت گازپروم در این پروژه را رد نکرده است. سخنگوی OMV در این زمینه می گوید: ما همیشه گفته ایم که ظرفیت کافی برای مشارکت گازپروم در این پروژه وجود دارد. توماس هم می افزاید: "دسترسی به این خط لوله برای همگان آزاد است و هر شرکتی که گاز داشته باشد و یا بتواند گازی را خریداری کند و آن را از طریق خط لوله به اروپا ارسال کند، می تواند در این پروژه حضور داشته باشد، زیرا نابوکو نه یک مسأله ایدئولوژیک، بلکه یک موضوع اقتصادی است - ضمن این که تقاضای گاز در اروپا همچنان در حال افزایش است."

اما روس ها تلاش خود را تنها به مشارکت در این پروژه محدود نکرده اند. پوتین در نخستین روزهای ماه مه (واسط اردیبهشت ماه)، طی ملاقاتی با رؤسای جمهور ترکمنستان و قزاقستان که بزرگترین

ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه، علاوه بر شدت بخشیدن به انحصار روسیه در بازار گاز اروپا، تلاش های گسترده ای را برای مشارکت در سایر پروژه هایی که منجر به ورود بازیگران جدید به بازار گاز اروپا می شود، آغاز کرده است. پوتین در اجرای این هدف، در اواخر ماه مه سال جاری به وین سفر کرد، زیرا شرکت آتریشی ام وی (OMV) که راهبری پروژه خط لوله انتقال گاز نابوکو را بر عهده دارد، بر اساس قرارداد اولیه ای، قرار است زمینه ورود گاز ایران به بازار اروپای غربی را فراهم کند.

فلسفه نابوکو

خط لوله نابوکو (Naboko)، گاز کشورهای منطقه خزر و خاورمیانه - به ویژه ایران - را از طریق ترکیه و کشورهای منطقه بالکان به اروپا منتقل می کند. این خط لوله ۳۳۰۰ کیلومتری که با هدف کاهش وابستگی اروپا به گاز وارداتی روسیه طراحی شده، در ماه های اخیر، به خصوص پس از آن که روسیه طی مناقشاتی غیر معمول با اوکراین در ژانویه ۲۰۰۶ اقدام به کاهش جریان گاز صادراتی خود به اروپا نمود، روند اجرایی سریع تری به خود گرفته است. این پروژه ۶۲ میلیارد دلاری به دلیل کاهش وابستگی اروپا به گاز وارداتی از روسیه، از حمایت قاطع اتحادیه اروپا و ایالات متحد برخوردار است. البته ایالات متحد بارها مخالفت خود با ورود ایران به این طرح را اعلام کرده است. با وجود این، امضای قرارداد سرمایه گذاری شرکت OMV در بخش بالادستی میدان گازی پارس جنوبی و احداث خط لوله نابوکو، نشانه های جدیت اروپا در نهایی شدن این طرح است.

راه چهارم: گاز ایران برای اروپا

گروه انرژی AGL سوییس توافق ۲۵ ساله انتقال گاز ایران به اروپا را نهایی کرده است.

مختلف مانند قیمت انرژی، حدود ۱۰ تا ۲۲ میلیارد یورو برآورد شده است. وی اضافه کرد: با اجرای این پروژه، ما راه چهارمی برای رساندن گاز به اروپای غربی فراهم کرده ایم، زیرا هم اکنون بیشتر گاز اروپا از طریق روسیه، دریای شمال و یا از شمال آفریقا تأمین می شود. کونراد افزود: خط لوله جدید که از زیر دریای آدریاتیک می گذرد، در مرحله برنامه ریزی است و می بایست تا سال ۲۰۱۰ کامل شود. به گفته مدیر AGL، این گروه در حال مذاکره نهایی با شریکان احتمالی این خط لوله است و به احتمال زیاد در تابستان امسال نام شرکا را اعلام خواهد کرد.

گروه انرژی AGL سوییس اعلام کرد که توافق نامه ۲۵ ساله ای را با شرکت ملی صادرات گاز ایران برای تحویل پنج میلیارد و ۵۰۰ میلیون متر مکعب گاز در سال به اروپا، نهایی کرده است. یواکیم کونراد، مدیر AGL، خاطر نشان کرد: بر اساس این توافق، قرار است گاز ایران از مسیر ترکیه، یونان و آلبانی به اروپای غربی برسد.

وی افزود: برای انتقال گاز به ایتالیا، خط لوله ای در زیر دریای آدریاتیک احداث خواهد شد. کونراد با اشاره به این که نمی تواند ارزش قطعی این قرارداد را فاش کند، گفت: ارزش این قرارداد با توجه به عوامل